

Posudek oponenta diplomové práce

Bc. Vlastimil Brychnáč:

Volební manipulace v Zambii po roce 1990

Předkládaná práce se zaměřuje na dle mého názoru velmi zajímavé a relevantní téma volebních manipulací v Zambii po roce 1990. Autor v ní nejprve obecně definuje svá teoretická východiska (teorie volebních systémů a druhy manipulací voleb), stručně představuje politický vývoj a politický systém ve zkoumané Zambii a následně analyzuje (či spíše popisuje) volební manipulace ve zkoumaném období 1990–2016.

Po stránce obsahové se mi práce jeví jako zajímavý a dobře strukturovaný text, kterému se však díky nepřiliš sofistikovanému metodologickému rámci nedaří výrazně překračovat svůj převážně deskriptivní charakter, což je vzhledem k nesporným schopnostem autora škoda. To je ostatně patrné již z autorovy teze (kterou chybně nazývá „hypotézou“): „*většina provedených volebních změn v Zambii po roce 1990 vedla k udržení moci a postavení vládnoucích politických elit v zemi*“, která je při bližším pohledu nejasná. Co vlastně znamená „provedená volební změna“? Týká se pouze volebních pravidel, nebo i něčeho jiného, a pokud ano, tak čeho? Je i jakási kultura politické korupce takovým pravidlem (změnou)? Či obecněji, patří sem i vztahování se voličů k volbám jako takovým? Tyto otázky jsou velice důležité, neboť se autor ve svém výzkumu zaměřuje i na i na manipulace, které probíhají mimo rámec oficiálních volebních pravidel, a které lze jen stěží (pokud vůbec) vměstnat do kategorie „volební změna“, a to i tehdy, kdy ji autor nikterak jasně nedefinuje. Tato nejasnost souvisí i celkově nedostatečně propracovanou metodou analýzy, kterou považuji za největší slabinu práce. Pomyslným vrcholem autorova analytického snažení má totiž být kvantifikování manipulací voleb (pravidel, voličů a hlasování) v podobě třibodové stupnice od nejslabší (1) po nejsilnější (3), což mu následně v poslední kapitole umožňuje graficky představit vývoj intenzity manipulací ve zkoumaném období let 1990–2016. Nemám apriorně nic proti snaze autora přiřadit jednotlivým kategoriím body a ty následně prezentovat v podobě grafů (právě naopak), jen mi to v kontextu neexistujícího vysvětlení operacionalizace jednotlivých stupňů (bodů) připadá spíše samoučelné a samotné přiřazování bodů značně subjektivní a arbitrární, neboť se neobírá o žádnou předem definovanou stupnici, kterou by čtenář mohl „replikovat“ autorovo zařazení konkrétních manipulací.

Po stránce obsahové musím ještě autorovi vytknout nevhodné užívání již obsazeného pojmu „diktátor“ či „diktatura“ pro vůdce či režimy, jež postupně svoji moc institucionalizovali. Vzhledem k autorovým ambicím předkládat „*aktuální reflexi politického dění*“ (s. 12) a s vědomím toho, že se manipulace neomezují jen na volební rok, ale probíhají v různé podobě i v průběhu celého volebního období, mi přijde škoda, že autor svoji práci omezil na období 1990–2016 a neprotáhl ji do současnosti, protože právě v posledních dvou letech dochází k velmi intenzivním pokusům o manipulaci voleb (např. skrze obviňování představitelů Socialistické strany z homosexuality). Stejně tak by práci prospělo zaměřit se i na další formy manipulace voleb, které jsou spojeny např. s rolí a postavením tradičních náčelníků.

Po formální stránce je práce na velmi dobré úrovni – jedná se o velmi čtivý a stylisticky vydařený text, který je téměř pros gramatických či jiných chyb formálního charakteru. Za spíše úsměvné pak považuji někdy nevydařené překlady – jako když např. o Idi Aminovi autor píše jako o „prezidentovi pro život (President for Life)“ namísto správného překladu „doživotní prezident“ (s. 37) či když „first-orderuncertainties“ (sic!), resp. „second-order uncertainties“ překládá jako „současné“, resp. „budoucí hrozby“.

I přes výše uvedenou kritiku však práci **rozhodně doporučuji k obhajobě**, neboť autor dle mého názoru nejen že dostal nárokům, které jsou na kvalifikační práci kladeny, ale také je výrazně převyšuje. Předkládaný text je velmi kvalitní, logicky strukturovaný a kladně hodnotím i autorovu snahu jasně definovat teoretický rámec a ten pak aplikovat na zkoumaný případ, který je relevantní a aktuální.

V Českém Meziříčí 27. 12. 2019

Mgr. Jan Prouza, Ph.D.